

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
**«Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ-ΜΕΛΩΝ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ»**



Γεώργιος Τσιώδρας AM: 15037

Αθήνα, 2016

Ευχαριστίες

Η εργασία αυτή πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια των υποχρεώσεων μου ως προπτυχιακός φοιτητής. Από τη θέση αυτή λοιπόν, ολοκληρώνοντας την πτυχιακή μου εργασία, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τα συγγενικά μου πρόσωπα για την στήριξη τους καθ' όλη τη διάρκεια της εργασίας.

Περιεχόμενα

Περίληψη	III
Εισαγωγή	1
Κεφάλαιο 1^ο	
Η Ευρωπαϊκή Ένωση	3
1.1 Γενικά.....	3
1.2 Ορισμός.....	6
Κεφάλαιο 2^ο	
Η Εσωτερική Αγορά	7
2.1 Έννοια	7
2.2 Γενικές αρχές θεμελιωδών ελευθεριών.....	8
2.2.1 Οι θεμελιώδεις ελευθερίες και οι παρεχόμενες εγγυήσεις	9
2.3 Επιτρεπόμενες περιπτώσεις επιβολής περιορισμών	11
2.4 Ελεύθερη Κυκλοφορία Εμπορευμάτων	13
2.4.1 Έννοια εμπορεύματος.....	14
2.4.2 Τελωνιακή ένωση.....	14
2.4.3 Περιορισμοί ποσοτικής φύσεως.....	19
2.4.4 Εμπορικά κρατικά μονοπώλια	21
2.5 Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών	24
2.5.1 Έννοια – διακρίσεις των υπηρεσιών	24
2.5.2 Τρόποι παροχής υπηρεσιών	27
2.5.3 Περιορισμοί	28
2.6 Ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων	30
2.6.1 Έννοια κεφαλαίων και πληρωμών	30
2.6.2 Εξαιρέσεις από τη γενική απαγόρευση των περιορισμών	31
2.7 Ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων	32
2.7.1 Ελεύθερη κυκλοφορία εργαζομένων (μισθωτών).....	33
2.7.2 Δικαίωμα εγκατάστασης ελευθέρων επαγγελματιών και επιχειρήσεων	34
Επίλογος	37
Βιβλιογραφία	38

Περίληψη

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με θέμα «Η εσωτερική αγορά των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης» αναλύει τον τρόπο διάρθρωσης και λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς που έχει συσταθεί εντός της ΕΕ στα πλαίσια της λειτουργίας της ως ενιαίο ομοσπονδιακό κράτος και ερμηνεύει τις τέσσερις θεμελιώδεις ελευθερίες οι οποίες αποτελούν τη βάση της ενδοκοινοτικής αυτής αγοράς. Αρχικά, ορίζεται η έννοια της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και το ιστορικό υπόβαθρο αυτής μέχρι σήμερα. Στη συνέχεια, γίνεται λόγος για την εσωτερική αγορά της Ένωσης καθώς και για την ελεύθερη κυκλοφορία των συντελεστών παραγωγής που την απαρτίζουν. Τέλος, αναφέρονται κάποια χρήσιμα συμπεράσματα, τα οποία προκύπτουν από τη μελέτη όλων των παραπάνω στοιχείων και παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για όλους όσους θέλουν να έχουν μία πιο πλήρη, επίκαιρη και σφαιρική γνώση της κατάστασης που έχει δημιουργηθεί πλέον στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την εσωτερική αγορά αυτής.

Εισαγωγή

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μία κοινότητα αποτελούμενη από διαφορετικές χώρες οι οποίες συνδέονται μεταξύ τους με μία μορφή διακρατικής συνεργασίας και έχουν κοινή εμπορική, τελωνειακή, νομισματική και εξωτερική πολιτική. Στο άμεσο μέλλον, προβλέπεται μάλιστα η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη σύγκλιση στην κοινωνική αλλά και στην φορολογική πολιτική, προκειμένου η Ένωση να αποκτήσει την τελική και πιο ολοκληρωμένη της μορφή.

Η ύπαρξη μιας ενιαίας εσωτερικής αγοράς, δηλαδή μιας «κοινής αγοράς» που εμπεριέχει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά της «εγχώριας αγοράς» αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την οικονομική ενοποίηση της Ευρώπης. Στην ενιαία αγορά της ΕΕ τα πρόσωπα, τα αγαθά, οι υπηρεσίες, και τα κεφάλαια μπορούν να κυκλοφορούν σε όλη την ΕΕ εξίσου ελεύθερα όπως και στο εσωτερικό μιας χώρας. Η αμοιβαία αναγνώριση συμβάλλει ουσιαστικά στην εξάλειψη των εμποδίων στο εμπόριο. Οι πολίτες της ΕΕ μπορούν να σπουδάζουν, να ζουν, να κάνουν αγορές, να εργάζονται και να συνταξιοδοτούνται σε οποιαδήποτε χώρα της ΕΕ, καθώς επίσης να απολαμβάνουν προϊόντα απ' όλη την Ευρώπη. Η δημιουργία αυτής της ενιαίας αγοράς δεν ήταν δυνατόν να πραγματοποιηθεί από τη μια μέρα στην άλλη, αντίθετα χρειάστηκε αρκετό χρόνο και προσπάθεια προκειμένου να καταργηθούν τα εκατοντάδες τεχνικά, νομικά και γραφειοκρατικά εμπόδια στο ελεύθερο εμπόριο και την ελεύθερη κυκλοφορία ανάμεσα στις χώρες. Η εξάλειψη των προαναφερθέντων εθνικών εμποδίων έχει πολλαπλά οφέλη καθώς δίνει τη δυνατότητα σε χιλιάδες επιχειρήσεις να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους, παρέχει κίνητρα και παροτρύνει τους ξένους επενδυτές να δραστηριοποιηθούν οικονομικά στην ΕΕ, διευρύνει στο μέγιστο τις επιλογές των ευρωπαίων καταναλωτών σε καταναλωτικά αγαθά, υπηρεσίες και αναζήτηση εργασίας.

Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν ακόμη πολλά εμπόδια σε τομείς των οποίων η ολοκλήρωση απαιτεί περισσότερες προσπάθειες. Πρώτον, τα εθνικά φορολογικά συστήματα παρεμποδίζουν την ολοκλήρωση της αγοράς και υπονομεύουν την αποτελεσματικότητά της. Δεύτερον, το ηλεκτρονικό εμπόριο μεταξύ των χωρών της ΕΕ αναπτύσσεται με βραδύτερο ρυθμό απ' ότι σε εθνικό επίπεδο και υπάρχουν

σημαντικές διαφορές όσον αφορά τους κανόνες, τα πρότυπα και τις πρακτικές που εφαρμόζει κάθε χώρα. Τρίτον, ο τομέας των υπηρεσιών υστερεί σε σχέση με τις αγορές αγαθών και τέλος οι κανόνες για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων πρέπει να απλουστευθούν, ώστε οι ειδικευμένοι εργαζόμενοι να μπορούν ευκολότερα να βρίσκουν δουλειά σε άλλη χώρα της ΕΕ.

Η παρούσα εργασία εξετάζει, ερμηνεύει και αναλύει το σύνολο των θεμάτων αυτών με σκοπό την πληρέστερη ενημέρωση και κατανόηση των ενδιαφερομένων. Πιο συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο εισάγεται η έννοια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το ιστορικό πλαίσιο αυτής. Στο δεύτερο, αναλύονται οι συντελεστές παραγωγής που την απαρτίζουν. Πιο συγκεκριμένα, η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, η οποία προβλέπει τη σύσταση μίας τελωνιακής ένωσης με την οποία απαγορεύονται κάθε είδους δασμοί και ποσοτικοί περιορισμοί ενώ ταυτόχρονα γίνεται λόγος για τη λειτουργία και τη δράση των κρατικών εμπορικών μονοπωλίων. Η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, όπου αναλύονται οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να παρασχεθεί μια υπηρεσία καθώς και οι σχετικοί περιορισμοί αλλά και οι περιπτώσεις άρσεις των περιορισμών αυτών. Η ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων, όπου ερμηνεύονται οι όροι «κεφάλαια» και «πληρωμές» ενώ παράλληλα διευκρινίζεται ότι η εν λόγω ελευθερία δεν περιορίζει τη δυνατότητα των κρατών-μελών να λαμβάνουν τα δικά τους μέτρα και να ακολουθούν τις διαδικασίες που προβλέπουν οι εκάστοτε εθνικές τους κυβερνήσεις. Τέλος, η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, η οποία διαχωρίζεται σε δύο επιμέρους κατηγορίες, μία για τους μισθωτούς και μία για τους ελεύθερους επαγγελματίες και τις επιχειρήσεις και δίνει το δικαίωμα σε όλους τους πολίτες της ΕΕ να διαμένουν, να αναζητούν εργασία, να σπουδάζουν και να ταξιδεύουν εντός της Ένωσης χωρίς να υφίστανται κανέναν απολύτως περιορισμό ή διάκριση. Η έρευνα ολοκληρώνεται με την εξαγωγή των συμπερασμάτων που προέκυψαν.

Κεφάλαιο 1⁰

Η Ευρωπαϊκή Ένωση

➤ 1.1 Γενικά

Μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου η ενότητα της Ευρώπης θεωρήθηκε από πολλούς ως η μοναδική λύση για την αποφυγή μελλοντικών πολεμικών συγκρούσεων μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών. Ο Ούνιστον Τσώρτσιλ με το λόγο που εκφώνησε στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης το 1946, πρότεινε την ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής οικογένειας σε κλίμα ειρήνης, ασφάλειας και ελευθερίας. Στις 9 Μαΐου 1950 ο Γάλλος υπουργός Εξωτερικών Ρομπέρ Σουμάν (Robert Schuman) υπέβαλε μια πρόταση για κοινή διαχείριση από τη Γαλλία και τη Δυτική Γερμανία των βιομηχανιών άνθρακα και του χάλυβα. Η πρόταση οδήγησε στο σχηματισμό της **Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ)** από τη Δυτική Γερμανία, το Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και τις Κάτω Χώρες. Στους δημιουργούς και υποστηρικτές συγκαταλέγονται οι Ζαν Μοννέ (Jean Monnet), Ρομπέρ Σουμάν, Πάουλ Χένρι Σπάακ (Paul Henri Spaak) και Αλτσίντε ντε Γκάσπερι (Alcide De Gasperi). Η Κοινότητα ιδρύθηκε με τη Συνθήκη των Παρισίων στις 23 Ιουλίου 1952 και θεωρείται η απαρχή της δημιουργίας της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης.¹

Την 1η Ιανουαρίου 1958 με τις Συνθήκες της Ρώμης (υπογραφή 25.3.1957) δημιουργήθηκαν δύο νέες Κοινότητες: η **Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ)**, που καθιέρωσε για πρώτη φορά την πλήρη τελωνειακή ένωση, και η **Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ)** για συνεργασία σε θέματα χρήσης πυρηνικής ενέργειας. Με μία ιδιαίτερη Σύμβαση, που υπογράφηκε και τέθηκε σε ισχύ μαζί με τις άλλες δύο συνθήκες, οι τρεις Κοινότητες απέκτησαν για πρώτη φορά τρία κοινά όργανα: τη Συνέλευση (μετέπειτα Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο), το Δικαστήριο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή ωστόσο διατήρησαν την αυτονομία τους από νομικής πλευράς.

1. <http://www.europarl.europa.eu>

Τον Ιούλιο του 1967 υπογράφηκε η Συνθήκη Συγχώνευσης με την οποία προβλεπόταν η συγχώνευση των υπουργικών συμβουλίων, των επιτροπών και της ανώτατης αρχής σε ένα ενιαίο Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και μία ενιαία Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αντίστοιχα. Παρ' όλα αυτά συνέχισαν να είναι νομικά ανεξάρτητες, αν και στη συνέχεια έγιναν γνωστές στο σύνολό τους ως Ευρωπαϊκές Κοινοότητες.²

Η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο προσχώρησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση την 1η Ιανουαρίου 1973, αυξάνοντας τον αριθμό των κρατών μελών σε εννέα. Η Νορβηγία είχε επίσης υπογράψει συμφωνία προσχώρησης στις Ευρωπαϊκές Κοινοότητες, η οποία ωστόσο δεν επικυρώθηκε ποτέ λόγω του αρνητικού αποτελέσματος του σχετικού δημοψηφίσματος που είχε διεξαχθεί στη χώρα.

Το 1979 διεξήχθησαν οι πρώτες άμεσες, δημοκρατικές εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Τη δεκαετία του '80 προσχώρησαν η Ελλάδα (1.1.1981), η Ισπανία και η Πορτογαλία (1.1.1986). Το 1985 το Βέλγιο, η Γερμανία, η Γαλλία, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες σύναψαν τη **συμφωνία του Σένγκεν** που επέτρεψε τη σταδιακή κατάργηση των συνοριακών ελέγχων μεταξύ των παραπάνω χωρών.

Το 1986 υιοθετήθηκε η ευρωπαϊκή σημαία, ενώ υπεγράφη και η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, η οποία προωθούσε την δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς. Μετά τη πτώση του Τείχους (1989), η Ανατολική Γερμανία εισήλθε στην Κοινότητα το 1990, ως τμήμα της διευρυμένης Γερμανίας. Καθώς η διεύρυνση προς την Ανατολική Ευρώπη ήταν κοντά, αποφασίστηκαν από κοινού τα Κριτήρια της Κοπεγχάγης (Ιούνιος 1993), δηλαδή μια σειρά από κανονισμούς τους οποίους έπρεπε να πληροί από τότε και στο εξής οποιοδήποτε κράτος επιθυμούσε να προσχωρήσει στην Ένωση.

2. <http://www.europarl.europa.eu>

Επίσημη ημερομηνία ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η **1η Νοεμβρίου 1993** όταν και τέθηκε σε εφαρμογή η **Συνθήκη του Μάαστριχτ**. Τον Ιανουάριο του 1995 η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία προσχώρησαν στην πρόσφατα ιδρυθείσα Ένωση. Το 1997 υπογράφηκε στο Άμστερνταμ η πρώτη ουσιαστική τροποποίηση, με την ομώνυμη συνθήκη, και τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 1999. Την ίδια χρονιά αντικαταστάθηκαν για πρώτη φορά, σε λογιστική μορφή, τα εθνικά νομίσματα των έντεκα κρατών μελών με το νέο ενιαίο νόμισμα της Ένωσης, το ευρώ. Το 2001 προσχώρησε σε αυτήν την αλλαγή και η Ελλάδα, ενώ το 2002 το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα άρχισε να κυκλοφορεί και σε φυσική μορφή σε ολόκληρη την Ευρωζώνη. Η εφαρμογή της τροποποιητικής Συνθήκης της Νίκαιας (1η Φεβρουαρίου 2003), δημιούργησε τις προϋποθέσεις για την εύρυθμη λειτουργία των θεσμικών οργάνων της Ένωσης λόγω της επικείμενης διεύρυνσης της σε 25 κράτη-μέλη, τη μεγαλύτερη διεύρυνση στην ιστορία της. Έτσι, την 1η Μαΐου 2004 δέκα νέες χώρες προσχώρησαν στην ΕΕ, οκτώ εκ των οποίων της Ανατολικής Ευρώπης : Εσθονία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία και Τσεχία. Η **Συνθήκη της Λισαβόνας** (13.12.2007), η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 2009, τροποποίησε ολόκληρη τη δομή της Ένωσης, συγχωνεύοντας πλήρως τους Τρεις Πυλώνες της σε μια ενιαία νομική οντότητα. Επίσης, θέσπισε επίσημα τον θεσμό του μόνιμου Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με θητεία 2,5 ετών, ενώ έδωσε αυξημένες αρμοδιότητες στον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ένωσης. Την 1η Ιανουαρίου 2007, η Βουλγαρία και η Ρουμανία διέδρυναν τα κράτη μέλη της ΕΕ σε 27. Την ίδια χρονιά το ευρώ υιοθετήθηκε από τη Σλοβενία, το 2008 από την Κύπρο και τη Μάλτα, ενώ το 2009 από τη Σλοβακία. Την 1η Ιανουαρίου 2015, η Λιθουανία έγινε το 19ο μέλος της Ευρωζώνης, μετά τις Λετονία (1/1/2014) και Εσθονία (1/1/2011). Η τελευταία χώρα που εντάχθηκε στην ευρωπαϊκή οικογένεια είναι η Κροατία (1/7/2013), αποτελώντας το 28ο μέλος της.³

3. <http://www.europarl.europa.eu>

➤ 1.2 Ορισμός

Η Ευρωπαϊκή Ένωση⁴ είναι ένας υπερεθνικός οργανισμός, ο οποίος όμως δεν λειτουργεί ακριβώς όπως ένα ομοσπονδιακό κράτος, παρά μόνο στο νομισματικό τομέα, τουλάχιστον μέχρι σήμερα. Ειδικότερα, αποτελεί μια οικονομική και πολιτική ένωση 28 διαφορετικών ευρωπαϊκών κρατών. Είναι μια από τις μεγαλύτερες οικονομικές και πολιτικές οντότητες στον κόσμο, με περισσότερους από 500 εκατομμύρια κατοίκους ή 7,3% του παγκόσμιου πληθυσμού και συνδυασμένο ονομαστικό ΑΕΠ περίπου 16,06 τρισεκατομμύρια ευρώ το 2014. Έχει δημιουργήσει μια ενιαία εσωτερική αγορά με ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων, διαθέτει κοινή αγροτική και αλιευτική πολιτική, κοινή εμπορική πολιτική προς τις τρίτες χώρες, όπως επίσης και περιφερειακή πολιτική για την υποστήριξη των φτωχότερων περιφερειών της. Επιδιώκει τα κράτη μέλη της να συνεργάζονται στενά σχετικά με τις γενικές πολιτικές, τους ελέγχους στα σύνορα (εσωτερικά και εξωτερικά), το άσυλο, τη μετανάστευση, τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις και την αστυνομική συνεργασία. Επίσης, προωθείται μια συντονισμένη, κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, προς το παρόν σε διακυβερνητικό επίπεδο. Όσον αφορά το οικονομικό και νομισματικό πλαίσιο της Ένωσης, τέθηκε σε κυκλοφορία ενιαίο νόμισμα, το ευρώ, που έχει υιοθετηθεί από δεκαεννέα κράτη μέλη μέχρι σήμερα.

Με την ίδρυση της η Ευρωπαϊκή Ένωση, εισήγαγε για πρώτη φορά την έννοια της Ευρωπαϊκής Ιθαγένειας: οι πολίτες των κρατών μελών δηλαδή, είναι παράλληλα και πολίτες της Ένωσης και συνεπώς μπορούν, μεταξύ άλλων, να κυκλοφορούν, να διαμένουν ελεύθερα στο έδαφος άλλων κρατών μελών καθώς και να εκλέγουν ή/και να εκλέγονται μια φορά κάθε πέντε έτη στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (όπως και στις εθνικές εκλογές της χώρας τους).

4. <http://www.europarl.europa.eu>

Κεφάλαιο 2⁰

Η Εσωτερική Αγορά

➤ 2.1 Έννοια

Το άρθρο 3 ΣυνθΛΕΕ προσδιορίζει τους στόχους τους οποίους καλείται να υλοποιήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Μεταξύ αυτών, κυρίαρχη θέση κατέχει η καθιέρωση μιας εσωτερικής αγοράς. Το παραπάνω επιβεβαιώνει ότι ο βασικός στόχος της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης είναι οικονομικός.

Κατά την παρ.2 αρθ.26 ΣυνθΛΕΕ ως εσωτερική αγορά νοείται *«ο χώρος χωρίς εσωτερικά σύνορα μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων σύμφωνα με τις διατάξεις των συνθηκών»*.

Ο όρος «χώρος χωρίς εσωτερικά σύνορα», φυσικά δεν πρέπει να νοηθεί αποκλειστικά στη γεωγραφική του διάσταση αλλά ως χώρος στον οποίο τα γενικά εμπόδια που δημιουργούν ελέγχους στο συγκεκριμένο χώρο, καταργούνται. Συνεπώς, η εσωτερική αγορά προϋποθέτει έναν ενοποιημένο χώρο με κατάργηση όλων των τεχνικών, δημοσιονομικών και νομισματικών εμποδίων⁵.

Η συγκρότηση της εσωτερικής αγοράς αποβλέπει κατ' αρχήν στο άνοιγμα των εθνικών αγορών που μπορεί να πραγματοποιηθεί με την κατάργηση των εθνικών προστατευτικών μέτρων και ταυτόχρονα στη διασφάλιση του ελεύθερου και υγιούς ανταγωνισμού στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 406

Προκειμένου να επιτευχθούν λοιπόν οι παραπάνω στόχοι της εσωτερικής αγοράς, οι συντελεστές παραγωγής πρέπει να απελευθερωθούν και μέσα από τον ανταγωνισμό να αποδώσουν τα μέγιστα. Για να συμβεί αυτό, οι Συνθήκες προβλέπουν την εφαρμογή τεσσάρων ουσιαστικά ελευθεριών οι οποίες είναι:

- ❖ Η Ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων
- ❖ Η Ελεύθερη κυκλοφορία υπηρεσιών
- ❖ Η Ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων
- ❖ Η Ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων

Η ύπαρξη των τεσσάρων ελευθεριών πέρα από την επίτευξη των οικονομικών στόχων, τονώνει τον ευρωπαϊό πολίτη και του καλλιεργεί το αίσθημα του ανήκειν σε μία ένωση, πράγμα που αποτελεί ίσως τη σημαντικότερη προϋπόθεση για την επιτυχία του εγχειρήματος.

➤ 2.2 Γενικές αρχές θεμελιωδών ελευθεριών

Το δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσέδωσε στις τέσσερις ελευθερίες χαρακτήρα υποκειμενικών ατομικών δικαιωμάτων, τα οποία αναγνωρίζονται σε κάθε ευρωπαϊό πολίτη και έχουν ισχύ αντίστοιχη με εκείνη των ατομικών δικαιωμάτων που εντοπίζονται στα εθνικά συντάγματα. Η ισχύς των ελευθεριών - δικαιωμάτων αυτών είναι άμεση, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου το οποίο ρυθμίζει τις ως άνω ελευθερίες και επομένως τα κράτη – μέλη είναι υποχρεωμένα να λαμβάνουν σοβαρά υπ' όψιν τους αυτές τις διατάξεις και να ικανοποιούν τα αντίστοιχα δικαιώματα των ευρωπαϊών πολιτών.

Αποδέκτες λοιπόν, των δικαιωμάτων αυτών και ειδικά της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων είναι όλα τα φυσικά πρόσωπα που έχουν την ιθαγένεια ενός κράτους – μέλους. Αναφορικά με τα νομικά πρόσωπα κριτήριο δεν αποτελεί η ιθαγένεια αλλά η σύσταση τους σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους και τα οποία έχουν την έδρα τους εντός της Ένωσης.

Έτσι, αν ένα νομικό πρόσωπο πληροί τις ως άνω προϋποθέσεις εξομοιώνεται σε ότι αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία με το φυσικό πρόσωπο (αρθ. 54 ΣυνθΛΕΕ).

Από την άλλη πλευρά, αποδέκτες των υποχρεώσεων που προκύπτουν από τις θεμελιώδεις ελευθερίες είναι πρωτίστως τα κράτη – μέλη αλλά και τα ενωσιακά

όργανα κυρίως όταν εκδίδουν σχετικά ενωσιακά μέτρα. Κάθε κράτος – μέλος πρέπει να διασφαλίζει με κάθε τρόπο τη λειτουργία των θεμελιωδών ελευθεριών και να τις προασπίζει.

Κατά συνέπεια κανένα κράτος – μέλος δεν μπορεί να απαγορεύσει την έξοδο πολιτών του, εμπορευμάτων, υπηρεσιών και κεφαλαίων προς άλλο κράτος της Ένωσης. Εξαιρέση από τον κανόνα μπορούν να αποτελέσουν περιορισμοί που γνώμονα έχουν τη διασφάλιση του γενικού συμφέροντος και σε καμία περίπτωση δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο.

2.2.1 Οι θεμελιώδεις ελευθερίες και οι παρεχόμενες εγγυήσεις

Η βασική εγγύηση των θεμελιωδών ελευθεριών είναι *η απαγόρευση των διακρίσεων* που έχουν ως βάση την ιθαγένεια. Ο ενωσιακός πολίτης, το ενωσιακό εμπόρευμα, η ενωσιακή υπηρεσία ή το ενωσιακό κεφάλαιο σε οποιοδήποτε κράτος – μέλος υποδοχής δεν πρέπει να υφίσταται καμία διάκριση σε σχέση με τον υπήκοο ή το προϊόν του συγκεκριμένου κράτους - μέλους. Πρωταρχικό στόχο της απαγόρευσης των διακρίσεων αποτελεί η καθιέρωση και η διασφάλιση της βασικής αρχής της ίσης μεταχείρισης των ευρωπαίων πολιτών με τους ημεδαπούς συγκεκριμένου κράτους – μέλους. Απώτερο στόχο αυτής της απαγόρευσης αποτελεί η προστασία της ανταγωνιστικής ισότητας.

Συνοψίζοντας, με βάση την απαγόρευση των διακρίσεων οι πολίτες της Ένωσης , είτε αυτοί είναι μισθωτοί, είτε ελεύθεροι επαγγελματίες, είτε επενδυτές, είτε πάροχοι υπηρεσιών, εφόσον μεταβούν σε μια άλλη χώρα – μέλος πρέπει να αντιμετωπίζονται εκεί όπως οι ημεδαποί. Το ίδιο ισχύει και για τα ενωσιακά προϊόντα κατά τη μεταφορά τους σε άλλη χώρα – μέλος.

Η υποχρέωση ίσης μεταχείρισης αλλοδαπών και ημεδαπών αλλά και η απαγόρευση κάθε διάκρισης που βασίζεται στην ιθαγένεια εμπεριέχει και την απαγόρευση κάθε καλυμμένης ή έμμεσης διάκρισης, η οποία πλήττει τους ενωσιακούς αλλοδαπούς έμμεσα.⁶

6. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 410

Μία ακόμα εγγύηση των θεμελιωδών ελευθεριών είναι *η απαγόρευση των περιορισμών* που αφορά τα εθνικά μέτρα τα οποία παρόλο που φαινομενικά εφαρμόζονται αδιακρίτως, δηλαδή μεταχειρίζονται τους ημεδαπούς σε σχέση με τους πολίτες άλλου κράτους – μέλους ή τα εισαγόμενα σε σχέση με τα εγχώρια προϊόντα κατά τον ίδιο τρόπο, παρά ταύτα αρκετά συχνά υποβαθμίζουν τόσο τα εισαγόμενα προϊόντα όσο και τους ενωσιακούς πολίτες ή ενδεχομένως παρεμποδίζουν την απόλαυση μιας ή ακόμα και περισσότερων θεμελιωδών ελευθεριών.

Οι εν λόγω ελευθερίες λοιπόν, αναφέρονται και ρυθμίζουν μόνο την διασυνοριακή κυκλοφορία, μόνο δηλαδή τις έννομες σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ των κρατών – μελών της Ένωσης. Ακριβώς σε αυτό διαφοροποιούνται από τα ατομικά δικαιώματα. Τα ατομικά δικαιώματα δηλαδή, μπορεί να τα επικαλεστεί κάθε ευρωπαίος πολίτης ενώ αντιθέτως τις θεμελιώδεις ελευθερίες μόνο εκείνος που στην περίπτωση του συντρέχει το στοιχείο της διασυνοριακής κυκλοφορίας ή της αλλοδαπότητας.⁷

7. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ.412

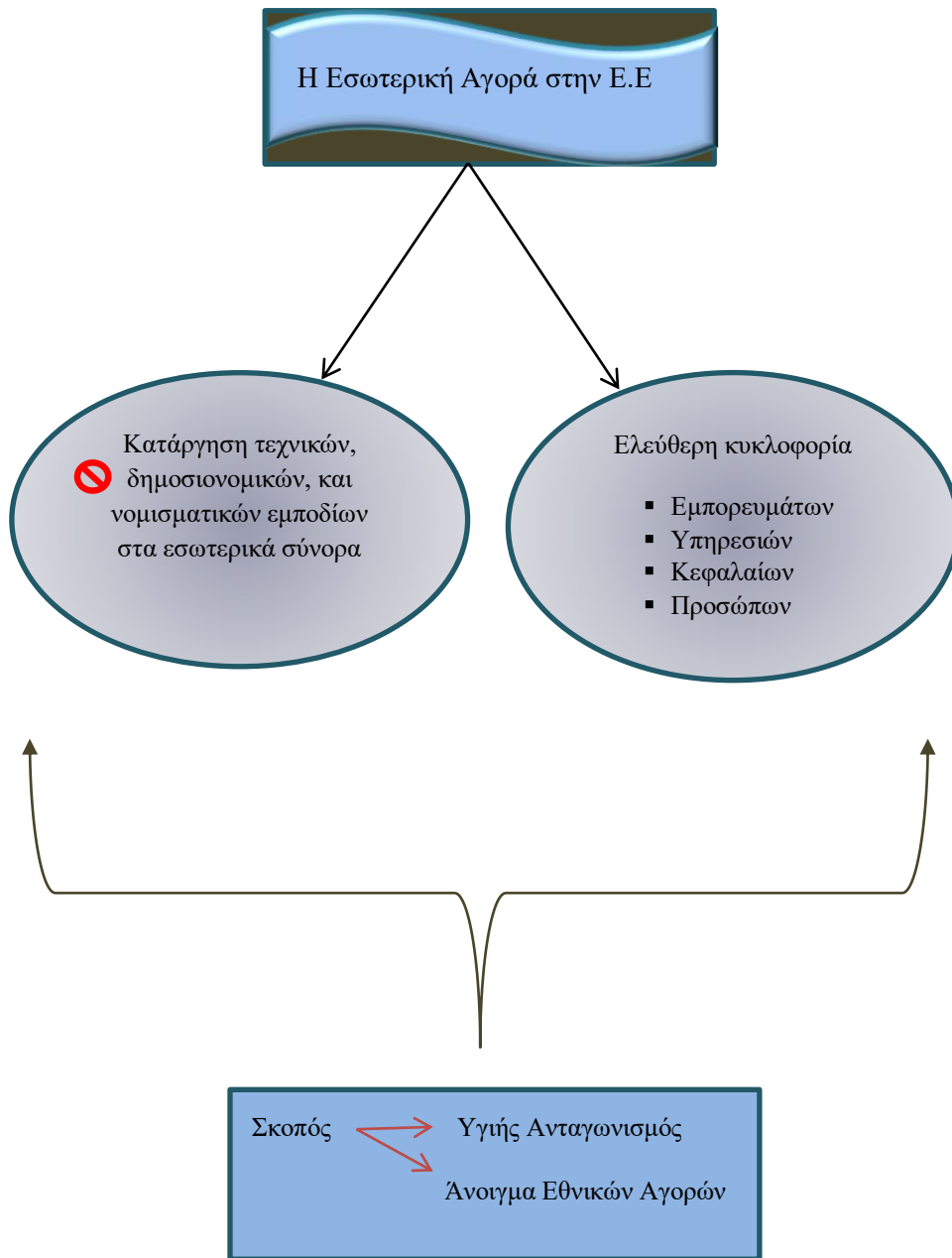
➤ 2.3 Επιτρεπόμενες περιπτώσεις επιβολής περιορισμών

Η απόλαυση των θεμελιωδών ελευθεριών σε καμία περίπτωση δεν είναι απεριόριστη και υπόκεινται όπως είναι λογικό σε ορισμένες εξαιρέσεις. Κοινές και ιδιαίτερα σημαντικές εξαιρέσεις αποτελούν η *δημόσια τάξη*, η *δημόσια ασφάλεια* και η *δημόσια ηθική* με κάποιες ιδιαίτερες προσθήκες στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων – προϊόντων, όπου εκτός από τους παραπάνω λόγους περιλαμβάνονται και λόγοι προστασίας της υγείας των ανθρώπων και των ζώων, προφύλαξης των φυτών και των εθνικών πολιτιστικών καθώς και λόγοι προστασίας της βιομηχανικής-εμπορικής ιδιοκτησίας. Οι εξαιρέσεις αυτές αναφέρονται τόσο στους ποσοτικούς περιορισμούς όσο και στα μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος. Τα κράτη – μέλη δεν μπορούν να επικαλεστούν λόγους πέρα από τους ρητά αναφερόμενους στο άρθρο 36 της ΣυνθΛΕΕ εκτός και αν πρόκειται για λόγους επιτακτικής ανάγκης⁸. Όταν λοιπόν ένα κράτος μέλος αποφασίζει τη λήψη μέτρων, απαιτείται συγκεκριμένη και ειδική αιτιολόγηση η οποία στη συνέχεια παραπέμπεται στο δικαστήριο προκειμένου να ελεγχθεί κατά πόσο το ληφθέν μέτρο είναι κατάλληλο και αναγκαίο. Συνεπώς, προκειμένου να θεωρηθεί επιτακτική ανάγκη και να δικαιολογηθεί η επιβολή περιοριστικών μέτρων εκ μέρους ενός κράτους – μέλους στο ενδοενοσιακό εμπόριο, πρέπει⁹:

- ✓ Να μην υπάρχει ενωσιακή ρύθμιση για την προστασία του συγκεκριμένου εννόμου αγαθού. Σε αντίθετη περίπτωση τα κράτη – μέλη οφείλουν να προσαρμόσουν τη συμπεριφορά τους στις προβλεπόμενες διατάξεις του ενωσιακού κανόνα.
- ✓ Κάθε εθνική ρύθμιση που παρακωλύει το ενδοενοσιακό εμπόριο να εφαρμόζεται εξίσου τόσο για τα εισαγόμενα όσο και για τα εγχώρια προϊόντα.
- ✓ Να υπάρχει επιτακτική ανάγκη για την προστασία του γενικού συμφέροντος.
- ✓ Το εθνικό μέτρο πρέπει να είναι αναγκαίο για την προστασία και την προάσπιση του εθνικού συμφέροντος, το οποίο είναι αδύνατον να προστατευθεί με κάποιο άλλο λιγότερο επαχθές μέτρο (αρχή της αναλογικότητας).

8. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 420-421

9. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 428



Σχεδιάγραμμα 1

➤ 2.4 Ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων

Η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων αποτελεί την πρώτη από τις τέσσερις θεμελιώδεις ελευθερίες της εσωτερικής αγοράς. Κατ' αρχήν, η ελεύθερη κυκλοφορία προϋποθέτει την εξάλειψη όλων των φραγμών στις εισαγωγές και εξαγωγές των εμπορευμάτων μεταξύ των κρατών- μελών. Φραγμοί επιβάλλονταν ανέκαθεν από τα κράτη προκειμένου να προστατέψουν και να προωθήσουν τα εγχώρια προϊόντα τους αλλά και να τονώσουν την εθνική τους οικονομία.

Ο στόχος της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων επιτυγχάνεται με την:

- ❖ Κατάργηση όλων των δασμών και των κάθε είδους επιβαρύνσεων φορολογικού χαρακτήρα επί των διακινούμενων εμπορευμάτων – προϊόντων.
- ❖ Κατάργηση των ποσοτικών περιορισμών και των μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος.
- ❖ Διαρρύθμιση των κρατικών μονοπωλίων με τέτοιο τρόπο ώστε να μην παρεμποδίζουν το ενδοενωσιακό εμπόριο.
- ❖ Κατάργηση κάθε περιορισμού σχετικού με τις διακρατικές πληρωμές.

και η διασφάλιση της εσωτερικής αγοράς της Ένωσης μέσα από την:

- ❖ Καθιέρωση ενός κοινού εξωτερικού δασμολογίου.
- ❖ Χάραξη μιας κοινής εμπορικής πολιτικής έναντι των τρίτων κρατών.

Βέβαια, παρά την υλοποίηση όλων των προαναφερθέντων μέτρων, η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων δεν μπορεί να θεωρείται πράγματι πλήρης, αφού ανακύπτουν συνεχώς μικροπροβλήματα (π.χ. διαφορετικά νομίσματα) τα οποία δυσχεραίνουν την κατάσταση.

2.4.1 Έννοια εμπορεύματος

Ως εμπόρευμα νοείται κάθε ενσώματο αντικείμενο «το οποίο έχει μια χρηματική αξία και αποτελεί αντικείμενο εμπορικών συναλλαγών».¹⁰ Τα εμπορεύματα ανάλογα με την παραγωγή τους διακρίνονται σε αγαθά πρωτογενούς παραγωγής (π.χ. αγροτικά, κτηνοτροφικά, μεταλλευτικά κ.λπ. προϊόντα) και σε αγαθά δευτερογενούς παραγωγής (π.χ. όλα τα βιομηχανικά ή βιοτεχνικά προϊόντα). Στην Ευρωπαϊκή Ένωση δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας έχουν μόνο τα ενωσιακά εμπορεύματα – προϊόντα, δηλαδή εκείνα τα προϊόντα τα οποία είτε παράγονται είτε κατασκευάζονται στα κράτη – μέλη της Ένωσης. Προϊόντα που προέρχονται από κράτη – μέλη θεωρούνται εκείνα που¹¹:

- Κατασκευάζονται εξ' ολοκλήρου εντός της Ένωσης.
- Κατασκευάζονται σε δύο ή περισσότερες χώρες, ωστόσο η τελευταία ουσιώδης επεξεργασία έγινε σε κράτος – μέλος της Ένωσης.
- Αποτελούν ανταλλακτικά και εξαρτήματα και συνεπώς προέρχονται από το κύριο εμπόρευμα, το οποίο φυσικά έχει κατασκευαστεί σε κράτος – μέλος της Ένωσης.

Ως, προϊόντα προερχόμενα από τρίτες χώρες θεωρούνται, εκείνα τα οποία προέρχονται από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για τα οποία :

- Έχουν τηρηθεί οι διατυπώσεις εισαγωγής.
- Έχουν εισπραχθεί στο κράτος – μέλος εισαγωγής οι απαιτούμενοι δασμοί και οι φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος.

2.4.2 Τελωνειακή ένωση

Η τελωνειακή ένωση υπήρξε ένα από τα πρώτα εγχειρήματα της ΕΕ και αποτελεί σημαντικό επίτευγμα στο παγκόσμιο περιβάλλον του 21ου αιώνα.

Η τελωνειακή ένωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης δικαιολογημένα θεωρείται ως ο «πυρήνας» της εσωτερικής αγοράς, αφού αυτή είναι υπεύθυνη για την τήρηση της ισχύουσας κάθε φορά νομοθεσίας και τον έλεγχο όλων των εμπορευμάτων τα οποία κυκλοφορούν εντός των ευρωπαϊκών συνόρων. Πράγματι, η πώληση εμπορευμάτων και η πραγματοποίηση επενδύσεων από τις επιχειρήσεις σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της Ένωσης, θα ήταν αδιανόητη χωρίς την τελωνειακή ένωση.

10. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 435

11. Lyons, T. (2008), EC Customs Law, Oxford University Press, New York, σ. 88

Η διαχείριση της τελωνειακής ένωσης της Ευρώπης αποτελείται από 28 εθνικές τελωνειακές υπηρεσίες των κρατών μελών, οι οποίες ενεργούν ως μια ενιαία. Οι τελωνειακοί υπάλληλοι εποπτεύουν την κυκλοφορία των εμπορευμάτων, τόσο στα εξωτερικά της σύνορα — λιμάνια, αεροδρόμια και σημεία διέλευσης των χερσαίων συνόρων — όσο και εντός του εδάφους της ΕΕ.

Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία που συνθέτουν την έννοια της τελωνειακής ένωσης είναι¹² :

1. Η *απαγόρευση εισαγωγικών και εξαγωγικών τελωνειακών δασμών*, όπως επίσης και άλλων *επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος* μεταξύ των κρατών που αποτελούν την ένωση.
2. Η εισαγωγή ενός *κοινού εξωτερικού δασμολογίου* έναντι τρίτων χωρών.

Τα παραπάνω στοιχεία είναι εκείνα τα οποία διαφοροποιούν την τελωνειακή ένωση από μια συμφωνία ελεύθερου εμπορίου καθώς μια τέτοια συμφωνία προβλέπει την κατάργηση των δασμών μόνο μεταξύ των χωρών που τη συνάπτουν και σε καμία περίπτωση δεν δεσμεύεται για την επιβολή των ίδιων δασμών στα εμπορεύματα που εισάγονται από τρίτες χώρες. Προκειμένου λοιπόν να κατανοήσει κανείς την σημασία της τελωνειακής ένωσης στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, θα πρέπει πρώτα να αναλυθούν επαρκώς τα συστατικά στοιχεία που την αποτελούν.

Το πρώτο στοιχείο που συνθέτει την έννοια της τελωνειακής ένωσης λοιπόν, είναι η απαγόρευση των δασμών και των επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος.

Ως «**δασμός**» νοείται οποιοσδήποτε φόρος επιβάλλεται στα προϊόντα που περνούν τα εθνικά σύνορα.

12. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 439

Η απαγόρευση επιβολής εισαγωγικών και εξαγωγικών δασμών περιλαμβάνει και τους «**δασμούς ταμιευτικού χαρακτήρα**». Οι δασμοί αυτοί επιβάλλονται στα προϊόντα για τα οποία δεν υπάρχει αντίστοιχο εγχώριο ανταγωνιστικό προϊόν και έμμεσα αποσκοπούν στην αύξηση των κρατικών εσόδων. Οι δασμοί αυτοί προφανώς και δεν διαφοροποιούνται από τους υπόλοιπους, αφού τελικά και αυτοί πλήττουν εξίσου την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων.

Πέραν των εισαγωγικών και εξαγωγικών δασμών, απαγορεύονται όπως προαναφέρθηκε όλες οι φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος.

Ως «**επιβάρυνση ισοδυνάμου προς το δασμό αποτελέσματος**» θα μπορούσαμε να ορίσουμε, κάθε χρηματική επιβάρυνση, η οποία χωρίς να αποτελεί ουσιαστικά δασμό, επιβάλλεται μονομερώς από το κράτος στα προϊόντα κατά τη διάβαση αυτών από τα σύνορα, έχει χαρακτήρα υποχρεωτικό και τέλος παρεμποδίζει την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων.¹³

Ορισμένα παραδείγματα «**επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος**» προς δασμούς είναι τα διάφορα τέλη που επιβάλλονται για στατιστικούς ελέγχους, για υγειονομικούς ελέγχους, για χορήγηση αδειών κ.α.

13. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 441

Η επιβολή μέτρων ισοδυνάμου προς δασμό αποτελέσματος επιτρέπεται μόνο όταν έχουν τη μορφή ¹⁴:

I. Ανταποδοτικών τελών

Τα ανταποδοτικά τέλη, δηλαδή οι χρηματικές επιβαρύνσεις που επιβάλλονται στον εισαγωγέα ή στον εξαγωγέα για κάποια υπηρεσία που παρεσχέθη πράγματι σε αυτόν και συνεπώς δεν μπορούν να θεωρηθούν ως απαγορευμένα μέτρα ισοδυνάμου προς το δασμό αποτελέσματος. Η χρηματική επιβάρυνση που επιβάλλεται από το κράτος – μέλος για να ενταχθεί στα ανταποδοτικά τέλη πρέπει να πληροί σωρευτικά τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- ✓ να αποτελεί αμοιβή για μια πραγματικά παρασχεθείσα υπηρεσία στον εισαγωγέα ή εξαγωγέα.
- ✓ ο ενδιαφερόμενος να αποκομίζει ένα πραγματικό ατομικό όφελος από την παρεχόμενη υπηρεσία.
- ✓ το ύψος της χρηματικής επιβάρυνσης να είναι ανάλογο με την αξία της υπηρεσίας που παρεσχέθηκε.

II. Φορολογικών επιβαρύνσεων

Οποιασδήποτε φύσεως εσωτερικοί φόροι, υψηλότεροι από εκείνους που επιβαρύνουν άμεσα ή έμμεσα τα ομοειδή εθνικά προϊόντα απαγορεύεται να επιβάλλονται από οποιοδήποτε κράτος-μέλος. Αντιλαμβάνεται εύκολα κανείς δηλαδή, ότι τα κράτη – μέλη έχουν το δικαίωμα να επιβάλουν φορολογικές επιβαρύνσεις στα προϊόντα, είτε αυτά είναι εισαγόμενα είτε εγχώρια, χωρίς όμως να κάνουν φορολογικές διακρίσεις επιβαρύνοντας με αυτόν τον τρόπο τα εισαγόμενα προϊόντα σε σχέση με τα ομοειδή εθνικά. Αν δηλαδή η φορολογική επιβάρυνση πλήττει το ίδιο τόσο τα εγχώρια όσο και τα εισαγόμενα προϊόντα δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί μέτρο ισοδύναμο με δασμό (π.χ. επιβολή του ΦΠΑ). Σε καμία απολύτως περίπτωση, δεν μπορεί το εισαγόμενο προϊόν να υποβάλλεται σε διπλή φορολογία, δηλαδή να επιβαρύνεται φορολογικά και στη χώρα προέλευσης και στη χώρα εισαγωγής.

III. Επιβαρύνσεων προβλεπόμενων από το ενωσιακό δίκαιο

Οι πάσης φύσεως χρηματικές επιβαρύνσεις που επιβάλλονται για τη διενέργεια ελέγχων και φυσικά προβλέπονται από το ενωσιακό δίκαιο ή από κάποια διεθνή συνθήκη δεν μπορούν να αποτελέσουν μέτρα ισοδυνάμου προς το δασμό αποτελέσματος. (Π.χ. η επιβολή συστηματικών υγειονομικών ελέγχων στα ζώα.)

Το δεύτερο στοιχείο που συνθέτει και ολοκληρώνει την έννοια της τελωνειακής ένωσης είναι η εισαγωγή ενός κοινού δασμολογίου, με βάση το οποίο καθορίζονται οι δασμολογικές επιβαρύνσεις των προϊόντων που εισάγονται στην Ευρώπη από τρίτες χώρες. Στο δασμολόγιο, τα εμπορεύματα κατατάσσονται σε δασμολογικές κλάσεις (tariff headings), ακολουθώντας την επίσημη ονοματολογία, έτσι όπως αυτή προσδιορίζεται από το Διεθνές Σύμφωνο εναρμονισμένου χαρακτηρισμού και κατατάξεως των εμπορευμάτων. Ωστόσο, ακόμα και σήμερα εξακολουθούν να υφίστανται δυσχέρειες κατάταξης για ορισμένα προϊόντα.

Στο κοινό δασμολόγιο συμπεριλαμβάνονται φυσικά οι δασμολογικοί συντελεστές, ανάλογα με την κατηγοριοποίηση και την προέλευση των προϊόντων. Να σημειωθεί ότι το κοινό δασμολόγιο δημοσιεύεται ετησίως.

Όσον αφορά το κοινό εξωτερικό δασμολόγιο, πρέπει να τονιστεί ότι αποτελεί ένα πραγματικό «εργαλείο» στα χέρια των ευρωπαϊκών τελωνειακών υπηρεσιών καθώς διευκολύνει σημαντικά το έργο αυτών και ταυτόχρονα εξυπηρετεί μια σειρά άλλων στόχων. Ειδικότερα, χάρη σε αυτό προωθούνται και ενθαρρύνονται οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών – μελών και των τρίτων χωρών. Αυξάνεται σημαντικά το επίπεδο του ανταγωνισμού στο εσωτερικό της Ένωσης και συνεπώς η ανταγωνιστική ικανότητα των επιχειρήσεων βελτιώνεται αισθητά. Εξασφαλίζονται οι ανάγκες εφοδιασμού της Ένωσης σε πρώτες ύλες και ημικατεργασμένα προϊόντα. Τέλος, επιτυγχάνεται μεγαλύτερη σταθερότητα στην οικονομική ζωή των κρατών – μελών, με αποτέλεσμα η παραγωγή και η κατανάλωση εντός της Ένωσης να αυξάνεται με γεωμετρική πρόοδο.¹⁵

14. Lyons, T. (2008), *EC Customs Law*, Oxford University Press, New York, σ. 80-83

15. Πλιάκος, Α.(2012), *Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σ. 380

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιλήφθηκε πως για την καλύτερη λειτουργία της τελωνειακής ένωσης, η εναρμόνιση της τελωνειακής νομοθεσίας των τελωνειακών αρχών, οι ομοιόμορφες πρακτικές ελέγχων και η ομοιόμορφη εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας είναι επιτακτική ανάγκη. Η συνεργασία μάλιστα μεταξύ των κρατών – μελών, είναι ιδιαίτερης σημασίας για την καταπολέμηση της απάτης και την εξασφάλιση της ορθής εφαρμογής της τελωνειακής νομοθεσίας. Η τελωνειακή επιτροπή με το πρόγραμμα δράσης «Τελωνεία 2007» το οποίο βρίσκεται αυτή τη στιγμή σε εξέλιξη, επιδιώκει να ενδυναμώσει την εν λόγω συνεργασία με τη χρήση αυτοματοποιημένων μεθόδων εργασίας, την αρτιότερη επιμόρφωση των τελωνειακών υπαλλήλων και τη διαρκή επικοινωνία μεταξύ των εθνικών τελωνειακών αρχών.

2.4.3 Περιορισμοί ποσοτικής φύσεως

Η δημιουργία της τελωνειακής ένωσης με την οποία προβλέπεται η απαγόρευση κάθε εισαγωγικού ή εξαγωγικού δασμού ή οποιουδήποτε άλλου μέτρου ισοδυνάμου αποτελέσματος και η εφαρμογή του κοινού δασμολογίου, δεν επαρκεί για να διασφαλιστεί η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Τα κράτη – μέλη θα μπορούσαν εύκολα, χωρίς να επιβάλλουν δασμούς, να επιτρέπουν μόνο σε ορισμένες ποσότητες την εισαγωγή προϊόντων είτε από άλλα κράτη-μέλη είτε από τρίτες χώρες, με αποτέλεσμα την έμμεση καταπάτηση των προβλεπόμενων ρυθμίσεων της τελωνειακής ένωσης και την άτυπη κατάργηση αυτής.

Την παραπάνω δυνατότητα αποτρέπουν τα άρθρα 34 & 35 ΣυνθΛΕΕ απαγορεύοντας ρητά τους ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών και εξαγωγών στο ενδοενωσιακό εμπόριο.

Ποσοτικό περιορισμό «αποτελεί κάθε μέτρο που λαμβάνεται μονομερώς από ένα κράτος – μέλος και στοχεύει στον περιορισμό της εισαγωγής ή εξαγωγής ενός προϊόντος, χρησιμοποιώντας ποσοτικά ή ανάλογα με την αξία του εμπορεύματος κριτήρια».¹⁶

Στα αρθ. 34 & 35 ΣυνθΛΕΕ δεν απαγορεύονται μόνο οι ποσοτικοί περιορισμοί στο ενδοενωσιακό εμπόριο, αλλά και όλα τα μέτρα που έχουν αποτέλεσμα ισοδύναμο με ποσοτικό περιορισμό.

16. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 447

Ως «μέτρο ισοδύναμο προς τους ποσοτικούς περιορισμούς» θα μπορούσε να νοηθεί «κάθε μέτρο που λαμβάνεται μονομερώς από ένα κράτος – μέλος, είτε με τη μορφή νομικών διατάξεων είτε με τη μορφή διοικητικών πρακτικών και έχει ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό ή τον περιορισμό ή γενικά την παρακώλυση του ενδοενοσιακού εμπορίου». ¹⁷ Τέτοια μέτρα θα μπορούσαν να εμφανιστούν με τη μορφή υγειονομικών ελέγχων, πιστοποιητικών γνησιότητας και προέλευσης, παροχής αδειών εισαγωγής κ.λπ.

Πέρα από την επιβολή μέτρων ισοδυνάμου προς τους ποσοτικούς περιορισμούς αποτελέσματος και άλλα μέτρα τα οποία εφαρμόζονται αδιακρίτως τόσο στα εισαγόμενα όσο και στα εγχώρια προϊόντα, είναι δυνατόν να περιορίζουν και να παρακωλύουν το ενδοενοσιακό εμπόριο. Παραδείγματα, αποτελούν οι περιπτώσεις των «καλυμμένων» διακρίσεων, όπου τα μέτρα είναι διαμορφωμένα με τέτοιο τρόπο, ώστε να δίνουν αρχικά την εντύπωση ότι εφαρμόζονται εξίσου επί όλων των προϊόντων, ανεξάρτητα απ' το αν είναι εισαγόμενα ή εγχώρια, ουσιαστικά όμως πλήττουν μόνο τα εισαγόμενα, αλλά οι περιπτώσεις εκείνες όπου επικρατούν διαφορετικές προδιαγραφές για να τεθεί ένα προϊόν σε κυκλοφορία από κράτος σε κράτος.

Ο επακριβής προσδιορισμός του όρου μέτρα ισοδυνάμου προς τους ποσοτικούς περιορισμούς αποτελέσματος προέκυψε από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο με τις αποφάσεις του επί συγκεκριμένων υποθέσεων που του ανατέθηκαν απέτρεψε τα κράτη – μέλη από τη λήψη παρόμοιων μέτρων και προσδιόρισε σαφέστερα το πεδίο εφαρμογής.

Στην ποινική υπόθεση *Dassonville*¹⁸ το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισε ότι οποιαδήποτε εμπορική ρύθμιση των κρατών – μελών παρεμποδίζει άμεσα ή έμμεσα το ενδοκοινοτικό εμπόριο, θεωρείται ως μέτρο ισοδύναμο προς ποσοτικό περιορισμό.

17. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 448

18. Δεκ υπ. 87/74 (*Dassonville*) Συλλ. 1974, 837

Όταν τέθηκε θέμα περί διακρίσεως των εισαγόμενων προϊόντων σε σχέση με τα εγχώρια λόγω των διαφορετικών εθνικών νομοθεσιών, η νομολογία του Δικαστηρίου για την υπόθεση Cassis de Dijon¹⁹ έδωσε τη λύση. Πιο συγκεκριμένα, το Δικαστήριο εξέδωσε απόφαση ότι **όλα τα προϊόντα**, τα οποία κατασκευάζονται **νόμιμα** σε ένα κράτος – μέλος, επιτρέπεται να κυκλοφορούν ελεύθερα στον ενωσιακό χώρο.

Τέλος, το Δικαστήριο μέσα από την υπόθεση Keck και Mithouard²⁰ αποφάσισε ότι οι εθνικές ρυθμίσεις που αφορούν προδιαγραφές για τον τύπο, το βάρος, τη σύνθεση, τις διαστάσεις, την ονομασία, τη συσκευασία και τον τρόπο παραγωγής εμπίπτουν κατά κανόνα στο πεδίο εφαρμογής της απαγόρευσης μέτρων ισοδυνάμου προς ποσοτικό περιορισμό αποτελέσματος ενώ οι εθνικές διατάξεις που αφορούν την τιμή, τη διαφήμιση, τον χρόνο πώλησης, τον τόπο πώλησης κ.λπ. δεν είναι κατά κανόνα ικανές να περιορίσουν το ενδοενωσιακό εμπόριο και δεν αποτελούν περιορισμό.

Όλα τα παραπάνω διαφώτισαν την αινιγματική για πολλούς έννοια των μέτρων ισοδυνάμου προς τους ποσοτικούς περιορισμούς αποτελέσματος και πλέον οι περιπτώσεις που εμπίπτουν στο πεδίο των μέτρων αυτών έχουν μειωθεί θεαματικά.

2.4.4 Εμπορικά κρατικά μονοπώλια

Η ύπαρξη των κρατικών εμπορικών μονοπωλίων αποτελεί ένα ακόμα εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Τα εμπορικά κρατικά μονοπώλια δημιουργούνται εις όφελος του κράτους, αφού σε αυτές τις περιπτώσεις το κράτος δεν περιορίζεται στην επιβολή νομοθετικών ή διοικητικών μέτρων, αλλά αναλαμβάνει το ίδιο ή αναθέτοντας σε κάποιο άλλο πρόσωπο της δικής του επιλογής, εμπορική δραστηριότητα. Την ίδια στιγμή όμως, η ύπαρξη των παραπάνω μονοπωλίων δυσχεραίνει τη λειτουργία του ελεύθερου ανταγωνισμού και εμπορίου σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

19. ΔΕΚ υπ. 120/78 (Cassis de Dijon) Συλλ. 1979,649

20. ΔΕΚ υπ. C-276, 268/91 (Keck, Mithouard) Συλλ.1993, I-6097

Ως Μονοπώλιο ορίζεται η κυρίαρχη θέση που κατέχει ο οποιοσδήποτε οργανισμός στην αγορά, κάτι το οποίο επιτυγχάνεται μέσα από την αποκλειστική διάθεση ή παραγωγή ενός προϊόντος και η οποία του επιτρέπει να ελέγχει την αγορά και συνεπώς να παρεμποδίζει τον ελεύθερο ανταγωνισμό όποτε επιθυμεί²¹. Πράγματι, τα εμπόδια που θέτουν τα εθνικά μονοπώλια είναι πολλά. Με την μονοπωλιακή οργάνωση, τα κράτη – μέλη επιδιώκουν ευρύτερους οικονομικούς στόχους σχετικούς με την προστασία της εθνικής παραγωγής, την εξασφάλιση των προμηθειών, φορολογικούς στόχους ή την προστασία της υγείας των πολιτών. Η ΣυνθΛΕΕ ρυθμίζει ειδικά την απαγόρευση των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων που προέρχονται από κρατικά μονοπώλια εμπορικού χαρακτήρα και υποχρεώνει τα κράτη-μέλη στη διαρρύθμιση αυτών.

Για να διαρρυθμιστεί λοιπόν ένας οργανισμός θα πρέπει να έχει τα εξής χαρακτηριστικά²²:

- 1) Το μονοπώλιο να είναι **κρατικό**, δηλαδή να πρόκειται για αποκλειστικό δικαίωμα του κράτους ή κάποιου οργανισμού που ελέγχεται από αυτό. Η παρ. 1 μάλιστα αρθ. 37 ΣυνθΛΕΕ διεύρυνε το στοιχείο αυτό ορίζοντας ότι οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται «σε κάθε οργανισμό με τον οποίο κράτος – μέλος, νομικά η πραγματικά ελέγχει, διευθύνει ή επηρεάζει αισθητά, άμεσα ή έμμεσα, τις εισαγωγές ή τις εξαγωγές μεταξύ των κρατών – μελών. Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται επίσης και επί των κατά παραχώρηση κρατικών μονοπωλίων».

Στην έννοια του κρατικού εμπορικού μονοπωλίου μπορούν να εμπίπτουν τόσο δημόσιες όσο και ιδιωτικές επιχειρήσεις αλλά και ανάδοχοι δημόσιας επιχείρησης, εφόσον βέβαια τους παραχωρείται από το κράτος αυτό το δικαίωμα.

21. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 456

22. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 457-458

- 2) Το κρατικό μονοπώλιο πρέπει να είναι **εμπορικό**, να σχετίζεται δηλαδή με το εμπόριο εμπορευμάτων και προϊόντων, με απλά λόγια να διενεργεί εμπορικές συναλλαγές. Κατά συνέπεια, τα μονοπώλια παραγωγής ενός συγκεκριμένου προϊόντος (π.χ. ηλεκτρικού ρεύματος), τα μονοπώλια παροχής υπηρεσιών όπως επίσης και τα καθαρά ταμιακά μονοπώλια, δεν είναι δυνατόν να συμπεριληφθούν στην έννοια του κρατικού εμπορικού μονοπωλίου.
- 3) Το κρατικό εμπορικό μονοπώλιο πρέπει να έχει άμεση εμπλοκή με το ενδοενοσιακό εμπόριο.

Η κατάργηση των κρατικών εμπορικών μονοπωλίων, τα οποία άλλωστε μπορούν να εκπληρώσουν διάφορους ρόλους, δεν είναι πρόθεση της ευρωπαϊκής κοινότητας. Μόνη δέσμευση αποτελεί η διαρρύθμισή τους με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε να παρεμποδίζουν τα εισαγόμενα προϊόντα σε μικρότερο βαθμό έως και καθόλου για να μπορεί με τη σειρά της η λειτουργία του ενοσιακού εμπορίου να κυλάει απρόσκοπτα και ομαλά.²³

Η διατήρηση των κρατικών εμπορικών μονοπωλίων μπορεί να δικαιολογηθεί αν και μόνο αν συντρέχουν λόγοι προστασίας της δημόσιας ασφάλειας.

23. Πλιάκος, Α.(2012), Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σ. 384

➤ 2.5 Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών

Η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών αποτελεί την δεύτερη κατά σειρά θεμελιώδη ελευθερία της Ευρωπαϊκής εσωτερικής αγοράς και προϋποθέτει την κατάργηση όλων των πιθανών φραγμών και εμποδίων στις παρεχόμενες μεταξύ των ενωσιακών πολιτών υπηρεσίες.

2.5.1 Έννοια – διακρίσεις των υπηρεσιών

Ως υπηρεσία νοείται η παροχή που κατά κανόνα προσφέρεται αντί αμοιβής. Η παροχή υπηρεσιών σε ένα άλλο κράτος – μέλος της Ένωσης πρέπει να χαρακτηρίζεται από το στοιχείο της προσωρινότητας για να έχουν ισχύ οι διατάξεις περί ελεύθερης παροχής υπηρεσιών. Σε διαφορετική περίπτωση, εφαρμόζονται οι διατάξεις περί ελευθερίας εγκαταστάσεως. Συνεπώς, **υπηρεσία** θεωρείται η **παροχή** που προσφέρεται **αντί αμοιβής** σε ένα άλλο κράτος – μέλος της Ένωσης και έχει χαρακτήρα **προσωρινό**.²⁴

Επιπρόσθετα, οι υπηρεσίες είναι «άυλες» και δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να συνδέονται με κάποιο υλικό αντικείμενο γιατί στην περίπτωση αυτή δεν μιλάμε για παροχή υπηρεσίας αλλά για εμπόρευμα και τα εμπορεύματα όπως λέχθηκε ήδη, διέπονται από τους κανόνες της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων.²⁵

Οι διατάξεις για την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών έχουν ευρύτατο πεδίο εφαρμογής και αφορούν όλες εκείνες τις παροχές που κατά κανόνα προσφέρονται αντί αμοιβής, όπως βιομηχανικών, εμπορικών, βιοτεχνικών καθώς και των ελεύθερων επαγγελματιών. Πρακτικά αυτό, δεν σημαίνει ότι κάθε παροχή υπηρεσιών εμπίπτει απαραίτητα και στις διατάξεις για την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών.²⁶

24. Πλιάκος, Α.(2012), Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σ. 428

25. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 488

26. Ταγαράς, Χ.(2002), Η ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών, κεφαλαίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, σ. 142

Για να εμπίπτει μία υπηρεσία στις διατάξεις που αφορούν την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών θα πρέπει να προσφέρεται έναντι αμοιβής και να μην διέπεται από τις διατάξεις τις σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των κεφαλαίων και των προσώπων.

Φορείς της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών θεωρούνται οι παρέχοντες μια υπηρεσία. Στην έννοια του παρέχοντα περιλαμβάνονται τόσο τα φυσικά όσο και τα νομικά πρόσωπα. Η εγκατάσταση του παρέχοντος την υπηρεσία πρέπει να είναι διαφορετική από εκείνη του αποδέκτη της παροχής. Αν τόσο ο παρέχων όσο και ο αποδέκτης της υπηρεσίας, κατοικούν στο ίδιο κράτος – μέλος, η διενέργεια της παροχής πρέπει να γίνεται υποχρεωτικά σε άλλο κράτος – μέλος γιατί διαφορετικά δεν μπορεί να γίνει επίκληση της εν λόγω ελευθερίας, έστω και αν τα συμβαλλόμενα μέρη έχουν διαφορετική ιθαγένεια.

Τις διατάξεις της συνθήκης δεν μπορούν να επικαλεστούν υπήκοοι της Ένωσης που δεν είναι εγκατεστημένοι σε ένα κράτος- μέλος. Πέραν από τον όρο της εγκατάστασης, ο παρέχων πρέπει να ικανοποιεί και τον όρο της υπηκοότητας ενός κράτους – μέλους, για να μπορεί να επικαλεστεί την ελευθερία παροχής υπηρεσιών.

Ως προς τα νομικά πρόσωπα, αυτά εξομοιώνονται με τα φυσικά πρόσωπα. Οι εταιρείες δηλαδή που έχουν συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός κράτους – μέλους και οι οποίες έχουν την καταστατική τους έδρα, την κεντρική τους διοίκηση ή την κύρια εγκατάσταση τους εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξομοιώνονται με τα όσα ισχύουν για τα φυσικά πρόσωπα. Ωστόσο, αν η καταστατική έδρα μιας εταιρείας βρίσκεται εκτός του εδάφους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η εν λόγω εταιρεία για να έχει τη δυνατότητα επίκλησης της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, πρέπει να έχει αναπτύξει ένα «πραγματικό και μόνιμο δεσμό με την οικονομία μιας ή και περισσότερων κοινοτικών χωρών».

Αποδέκτες των υπηρεσιών είναι όλοι εκείνοι που λαμβάνουν υπηρεσίες. Ο αποδέκτης της υπηρεσίας φυσικά πρέπει να είναι υπήκοος ενός κράτους – μέλους, βέβαια αυτό δεν ισχύει για το σύζυγο ή τους συγγενείς του αποδέκτη της υπηρεσίας, αφού αυτοί μπορούν να μην έχουν την υπηκοότητα ενός κράτους - μέλους για την επίκληση της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών. Τέλος, στην περίπτωση που κάποιο άτομο διαμένει για αόριστο χρονικό διάστημα σε ένα άλλο κράτος – μέλος της Ένωσης, με σκοπό να

του παρέχονται υπηρεσίες, χάνει την ταυτότητα του αποδέκτη. Σε τέτοιου είδους περιπτώσεις είναι δυνατή η επίκληση και εφαρμογή μόνο της ελευθερίας εγκατάστασης των προσώπων και όχι της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.²⁷

Η ελευθερία της παροχής υπηρεσιών ωστόσο, συχνά συγχέεται λανθασμένα με την ελευθερία εγκατάστασης. Το στοιχείο λοιπόν, που διαφοροποιεί τη μορφή της παρεχόμενης υπηρεσίας, από οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα που διενεργείται στα πλαίσια της ελεύθερης εγκατάστασης των προσώπων είναι ο προσωρινός χαρακτήρας της δραστηριότητας αυτής. Η προσωρινότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο σε σχέση με τη *διάρκεια* της παροχής, αλλά και σε σχέση με τη *συχνότητα*, την *περιοδικότητα* ή τη *συνέχεια* αυτής. Ο προσωρινός χαρακτήρας της παροχής προφανώς και σε καμία περίπτωση δεν αποκλείει τη δυνατότητα του παρέχοντος τις υπηρεσίες, να διαθέτει στο κράτος – μέλος υποδοχής ορισμένη υποδομή εφόσον κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο για την εκπλήρωση των υπηρεσιών που παρέχει. Τα κράτη – μέλη της Ένωσης δεν έχουν τη δυνατότητα να απαιτούν να πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις που προβλέπονται για την ελεύθερη εγκατάσταση των προσώπων από τον παρέχοντα τις υπηρεσίες γιατί τότε η ελευθερία παροχής υπηρεσιών δεν θα ήταν δυνατόν να εφαρμοστεί ποτέ και συνεπώς δεν θα είχε κανένα νόημα να μιλάμε γι' αυτή.²⁸

27. Πλιάκος, Α.(2012), Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα , σ. 432-433

28. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 489

2.5.2 Τρόποι παροχής υπηρεσιών

Παλαιότερα, η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών περιοριζόταν στην περίπτωση, όπου ο παρέχων την υπηρεσία μετέβαινε στο κράτος – μέλος του αποδέκτη και εκεί δεν θα έπρεπε να υποστεί καμία διάκριση λόγω της διαφορετικής του ιθαγένειας. Σήμερα, μπορούν να διακριθούν τέσσερις τρόποι με τους οποίους είναι δυνατόν να παρασχεθεί μια υπηρεσία.²⁹

i. Μετάβαση του παρέχοντος την υπηρεσία στο κράτος του αποδέκτη για την παροχή της αυτής.

Ο τρόπος που αναφέρεται επάνω αποτελεί την κλασική μορφή παρεχόμενης υπηρεσίας. Π.χ. ένας οικονομικός αναλυτής μεταβαίνει στη χώρα του πελάτη του, παρέχει την υπηρεσία του και επιστρέφει στη χώρα του. Κατά τη διάρκεια της παροχής, ο παρέχων την υπηρεσία, δηλαδή ο οικονομικός αναλυτής δεν πρέπει να υποστεί καμία διακριτική μεταχείριση εις βάρος του.²⁹

ii. Μετάβαση του αποδέκτη της υπηρεσίας στο κράτος του παρέχοντα προκειμένου να του παρασχεθεί η υπηρεσία.

Ένας τουρίστας μεταβαίνει σε ένα άλλο κράτος – μέλος της Ένωσης, όπου και δέχεται υπηρεσίες ξενάγησης. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται και οι ασθενείς ως αποδέκτες υπηρεσιών, που τους παρέχονται κατά τη διάρκεια της νοσηλείας τους σε ένα κράτος – μέλος της ένωσης, όπως και οι φοιτητές.

iii. Παραμονή του παρέχοντος την υπηρεσία και του αποδέκτη στις χώρες τους, η υπηρεσία είναι αυτή που περνά τα σύνορα.

Ο τρόπος αυτός παροχής υπηρεσιών μπορεί να θεωρηθεί σχετικά πιο πρόσφατος και οφείλεται στην ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας. Ο παρέχων την υπηρεσία και ο αποδέκτης λοιπόν, δεν μετακινούνται αλλά παραμένουν στις χώρες τους και τα σύνορα διαπερνά μόνο η υπηρεσία. Π.χ. τηλεοπτικό κανάλι εκπέμπει σε πανευρωπαϊκή ή παγκόσμια εμβέλεια, μεσίτης παρέχει

τηλεφωνικά τις υπηρεσίες του σε πελάτη του από άλλο κράτος – μέλος, τράπεζα παρέχει τις υπηρεσίες της μέσω των υποκαταστημάτων της σε διάφορες χώρες της Ευρώπης, ραδιοφωνικός σταθμός εκπέμπει σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

iv. Μετάβαση του παρέχοντος την υπηρεσία και του αποδέκτη αυτής σε ένα άλλο κράτος - μέλος στο οποίο και θα παρασχεθεί η υπηρεσία.

Η συγκεκριμένη περίπτωση αποτελεί έναν ιδιόμορφο τρόπο παροχής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η μετάβαση ενός μάνατζερ και του αθλητή που εκπροσωπεί, οι οποίοι είναι πολίτες της ίδιας χώρας, σε μία άλλη χώρα μέλος, για την αναζήτηση ομάδας. Σε περίπτωση όμως, που ο παρέχων την υπηρεσία και ο αποδέκτης αυτής είναι κάτοικοι ή είναι εγκατεστημένοι στο κράτος – μέλος που θα λάβει χώρα η παροχή της υπηρεσίας και ο ένας εκ των δύο (ή και οι δύο) έχει την ιθαγένεια άλλου κράτους – μέλους, τότε δεν μπορούν να έχουν εφαρμογή οι διατάξεις για την ελεύθερη παροχή των υπηρεσιών.

2.5.3 Περιορισμοί

Το περιεχόμενο της εν λόγω θεμελιώδους ελευθερίας είναι, ίσως, το μοναδικό από τις θεμελιώδεις ελευθερίες που δεν έχει διευκρινιστεί πλήρως, τουλάχιστον όχι ακόμα. Κατ' αρχήν, ως περιορισμός θεωρείται οποιαδήποτε εθνική ρύθμιση η οποία παρεμποδίζει τη διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών ή την καθιστά λιγότερο ελκυστική από την «εθνική παροχή», δηλαδή την παροχή που δεν έχει διασυνοριακά στοιχεία.³⁰

29. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 490-492

30. Πλιάκος, Α.(2012), Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα , σ. 434

Επιπλέον, η ελεύθερη παροχή των υπηρεσιών δεν πρέπει να υπόκειται σε καμία διάκριση λόγω της ιθαγένειας του παρέχοντος αυτής. Ο τελευταίος έχει δικαίωμα να παρέχει την υπηρεσία του με τους ίδιους όρους και με τις ίδιες προϋποθέσεις που απαιτούνται για τον ημεδαπό. Έτσι, το κριτήριο που λαμβάνεται υπ' όψιν δεν είναι η ιθαγένεια, αλλά ο τόπος εγκατάστασης, δηλαδή η κατοικία.

Πέραν της απαγόρευσης των διακρίσεων με βάση την ιθαγένεια, απαγορεύεται εξίσου η επιβολή περιορισμών στην ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών στο εσωτερικό της Ένωσης γενικά και αφορά όχι μόνο τους περιορισμούς που επιβάλλονται από το κράτος – μέλος υποδοχής αλλά και εκείνους που επιβάλλονται από το κράτος προελεύσεως. Με βάση τα παραπάνω, προκύπτει, ότι μια επιχείρηση παροχής υπηρεσιών μπορεί να επικαλεστεί τη διάταξη για την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, αν και μόνο αν οι υπηρεσίες της παρέχονται σε αποδέκτες οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι σε άλλο κράτος – μέλος.

Η επιβολή περιορισμών στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών από ένα κράτος – μέλος μπορεί να δικαιολογηθεί όταν και μόνο όταν υφίστανται λόγοι προστασίας της δημόσιας τάξης, της δημόσιας ασφάλειας και της δημόσιας υγείας.

Βέβαια, για να γίνει δεκτή η επιβολή των εν λόγω περιορισμών θα πρέπει να πληρούνται οι εξής προϋποθέσεις³¹:

- ✓ Να εφαρμόζονται κατά τρόπο που να μη δημιουργούνται διακρίσεις.
- ✓ Να δικαιολογούνται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος.
- ✓ Να είναι κατάλληλοι για να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος σκοπός.
- ✓ Να τηρείται η αρχή της αναλογικότητας.

31. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 495

2.6 Ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων

Η ελεύθερη κίνηση των κεφαλαίων και των πληρωμών, είναι εξίσου σημαντική με τις προαναφερθείσες ελευθερίες αφού ουσιαστικά διευκολύνει την πραγματοποίηση αυτών. Παρόλο, που η παρούσα ελευθερία συνιστά ζωτικής σημασίας προϋπόθεση για τη διαμόρφωση μιας ενιαίας χρηματοπιστωτικής αγοράς εντός της Ένωσης, η πραγματοποίησή της έγινε σταδιακά με αργά και άκρως ελεγχόμενα βήματα, αφού βρίσκεται σε άμεση σχέση και επηρεάζει την άσκηση της εθνικής οικονομικής και νομισματικής πολιτικής των κρατών-μελών. Η απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων και των πληρωμών λοιπόν, μπορεί να εξελίχθηκε καθυστερημένα σε σχέση με τις υπόλοιπες θεμελιώδεις ελευθερίες, ωστόσο συμπεριέλαβε πέραν των ενδοκοινοτικών κινήσεων κεφαλαίων και πληρωμών και αυτές από και προς τις τρίτες χώρες. Απέκτησε δηλαδή, παγκόσμια ισχύ και δεν περιορίστηκε μόνο εντός των ευρωπαϊκών συνόρων. Βέβαια, η επέκταση αυτή προς τις τρίτες χώρες υπόκεινται σε επιπλέον εξαιρέσεις και επιφυλάξεις, πέραν δηλαδή εκείνων που ισχύουν στον ενδοκοινοτικό χώρο.³²

2.6.1 Έννοια κεφαλαίων και πληρωμών

Ως «κίνηση κεφαλαίων» ορίζεται κάθε μονομερής μεταφορά χρηματικών αξιών από ένα κράτος – μέλος σε κάποιο άλλο. Κινήσεις κεφαλαίων δηλαδή, θεωρούνται οι άμεσες επενδύσεις υπό τη μορφή συμμετοχής σε μία επιχείρηση δια της κατοχής μετοχών, οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου, δηλαδή η απόκτηση τίτλων στην αγορά κεφαλαίων χωρίς να υπάρχει η δυνατότητα επιρροής στον έλεγχο της εκάστοτε επιχειρήσεως, οι αποκτήσεις ακινήτων, οι χορηγήσεις δανείων και εγγυήσεων, η έκδοση αξιογράφων ή ομολόγων, η αγορά συναλλάγματος και γενικότερα οποιαδήποτε κίνηση κεφαλαίου τόσο σε πράγμα όσο και σε χρήμα.³³

Την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων απολαμβάνουν τόσο τα φυσικά όσο και τα νομικά πρόσωπα, τα οποία έχουν κατοικούν σε μια από τις χώρες – μέλη της Ένωσης. Η «ιθαγένεια» δεν παίζει κανέναν απολύτως ρόλο, ακριβώς επειδή επιδίωξη της συγκεκριμένης ελευθερίας είναι η πλήρης απελευθέρωση της κινήσεως των κεφαλαίων που βρίσκονται εντός της Ένωσης, ανεξάρτητα από την ιθαγένεια των κατόχων τους.

32.Ταγαράς, Χ.(2002), Η ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών, κεφαλαίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, σ. 177
33.Π.Δαγτόγλου.(1998), Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο II, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ.234

Στις «πληρωμές» κατατάσσονται οι εξοφλήσεις οφειλών μέσω διασυνοριακής μεταφοράς χρημάτων. Οφειλές για παράδειγμα προκύπτουν από αγορά εμπορευμάτων ή λήψη υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των πρόσθετων επιβαρύνσεων που τυχόν δημιουργούνται κατά την πραγματοποίηση των συναλλαγών (καταβολή εγγυήσεων, αποζημιώσεων, κτλ).³⁴

Στην ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων απαγορεύονται οι πάσης φύσεως ποσοτικοί περιορισμοί και διακρίσεις. Ωστόσο, όπως οι υπόλοιπες θεμελιώδεις ελευθερίες έτσι και η ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων και πληρωμών δεν μπορεί να θεωρηθεί σε καμία περίπτωση ως μη υποκείμενη σε κανένα περιορισμό.

2.6.2 Εξαιρέσεις από τη γενική απαγόρευση των περιορισμών

Η γενική απαγόρευση των περιορισμών στην ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων δεν θίγει το δικαίωμα των κρατών – μελών³⁵:

- α) να εφαρμόζουν διατάξεις της φορολογικής τους νομοθεσίας.
- β) να λαμβάνουν μέτρα για την αποφυγή παραβάσεων των εθνικών τους διατάξεων ιδίως στη φορολογία και να εποπτεύουν προληπτικά τα πιστωτικά ιδρύματα.
- γ) να προβλέπουν διαδικασίες δήλωσης των κινήσεων κεφαλαίων για λόγους διοικητικής ή στατιστικής ενημέρωσης.
- δ) να λαμβάνουν μέτρα που απαιτούνται για την προστασία της δημόσιας τάξης και ασφάλειας.
- ε) να περιορίζουν το δικαίωμα εγκατάστασης κατά τρόπο όμως που να συμβιβάζεται με τις ισχύουσες συνθήκες.

Παράλληλα με τους ρητά προβλεπόμενους περιορισμούς της ελεύθερης κίνησης κεφαλαίων στις εξαιρέσεις μπορούν να ενταχθούν και οι περιορισμοί για επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος³⁶. Επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος αποτελούν οι λόγοι χωροταξίας αλλά και η αρχή της φορολογικής ισότητας. Τα εν λόγω εθνικά μέτρα, βέβαια, δεν επιτρέπεται να αποτελούν ούτε μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ούτε συγκεκριμένο περιορισμό της ελεύθερης κίνησης των κεφαλαίων και υπόκεινται στην αρχή της αναλογικότητας³⁷.

34. Πλιάκος, Α.(2012), Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σ. 450-451

35. Π.Δ Δαγτόγλου.(1998), Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο II, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 240

36. Γ. Αυγερινού.(2007), Ελευθερία Κυκλοφορίας Κεφαλαίων και άμεσες διασυνοριακές επενδύσεις στην ΕΕ, σε σύνδεσμος Ελλήνων Εμπορικών Λόγων, Κοινοτικό Δίκαιο, σ. 387

37. Π.Ν Στάγκου και Ε.Ρ Σαχκεπίδου(2000), Δίκαιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, σ. 97

Είναι προφανές ότι η ολοκλήρωση της Νομισματικής Ένωσης, προώθησε παράλληλα την πλήρη απελευθέρωση της κίνησης των κεφαλαίων και πληρωμών, και οι όποιοι προβλεπόμενοι από τις εθνικές νομοθεσίες περιορισμοί κατέστησαν άνευ αντικειμένου.

2.7 Ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων

Η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων αποτελεί μια ακόμα από τις τέσσερις θεμελιώδεις ελευθερίες που συνθέτουν την εσωτερική αγορά της Ένωσης. Είναι προφανές ότι η ελεύθερη διακίνηση των προσώπων, πέραν της οικονομικής σημασίας, παίζει ιδιαίτερο ρόλο στην κοινωνική και πολιτική ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων διακρίνεται σε δύο επιμέρους κατηγορίες: στην **ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων**, εκείνων δηλαδή των μισθωτών και στην **ελεύθερη κυκλοφορία των ελεύθερων επαγγελματιών και των επιχειρήσεων**.

Η παραπάνω διάκριση ήταν επιτακτική καθώς τα κράτη – μέλη κατά κανόνα ρυθμίζουν με διαφορετικό τρόπο τις δύο προαναφερθείσες κατηγορίες προσώπων, λόγω των ιδιοτήτων που παρουσιάζουν οι δραστηριότητες τους. Για τον μισθωτό, η κρατική παρέμβαση είναι πιο ήπια αφού ο εργοδότης του είναι τελικά εκείνος που θα αποφασίσει για την πρόσληψη του ή όχι. Αντίθετα, στην περίπτωση του ελεύθερου επαγγελματία, πρέπει ο ίδιος ο ελεύθερος επαγγελματίας να αποδείξει ότι πληροί τις προϋποθέσεις για την άσκηση του επαγγέλματος του, και για το λόγο αυτό, υποχρεούται στην έκδοση αντίστοιχης άδειας από την αρμόδια κρατική αρχή. Τέλος, η ιδιαιτερότητα των επιχειρήσεων επιβάλλει όπως είναι λογικό, ξεχωριστές διαδικασίες και ρυθμίσεις.³⁸

38. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 461

2.7.1 Ελεύθερη κυκλοφορία εργαζομένων (μισθωτών)

Όπως αναφέρθηκε ήδη, εργαζόμενος θεωρείται εκείνος που απασχολείται ως μισθωτός, με την έννοια ότι εργάζεται υπό τη διεύθυνση ενός άλλου προσώπου (εργοδότη) και για την εργασία του αυτή λαμβάνει χρηματική αμοιβή. Όταν ένα άτομο αναζητεί εργασία για διάστημα 6 μηνών ή και περισσότερο κατά περίπτωση, φέρει επίσης την ιδιότητα του εργαζομένου. Τα μέλη της οικογένειας των εργαζομένων φυσικά, έχουν το δικαίωμα διαμονής και εργασίας στο κράτος – μέλος εγκατάστασης. Να σημειωθεί, ότι το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας έχουν μόνο οι πολίτες της Ένωσης και όχι οι πολίτες τρίτων χωρών, εκτός και αν αποτελούν μέλη οικογένειας ενωσιακού πολίτη ή προβλέπεται ειδική ρύθμιση μέσω διεθνών συνθηκών.

Δικαίωμα εξόδου από τη χώρα τους για αναζήτηση και εύρεση εργασίας έχουν όλοι οι πολίτες της Ένωσης εφόσον φέρουν μαζί τους ισχύον δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο χωρίς να χρειάζεται καμία περαιτέρω θεώρηση εξόδου. Το δικαίωμα διαμονής κάθε ενωσιακού πολίτη στην επικράτεια άλλου κράτους – μέλους γενικά είναι μέχρι τη συμπλήρωση τριών μηνών ενώ στην περίπτωση αναζήτησης εργασίας αυξάνεται σε έξι μήνες ή και περισσότερο αν κάτι τέτοιο μπορεί να αποδειχθεί. Βέβαια, η χώρα υποδοχής μπορεί να απορρίψει την είσοδο οποιουδήποτε πολίτη της Ένωσης εφόσον συντρέχουν λόγοι προστασίας της δημόσιας τάξης, υγείας και ηθικής ή λόγοι προστασίας του δημοσίου συμφέροντος γενικά³⁹.

Η απαγόρευση κάθε είδους διακρίσεων λόγω ιθαγένειας αποτελεί βασικό πυλώνα του εγχειρήματος της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων. Διακρίσεις στην αμοιβή, στους όρους εργασίας, στην απασχόληση, στη φορολόγηση είναι ενδεικτικά ορισμένες από τις διακρίσεις που απαγορεύεται αυστηρά να αντιμετωπίσει κάθε ενωσιακός πολίτης που εγκαθίσταται σε ένα άλλο κράτος – μέλος προκειμένου να εργαστεί. Έμμεσες ή καλυμμένες μορφές διακρίσεων απαγορεύονται εξίσου. Εξίσου απαγορευμένα θεωρούνται τα εθνικά μέτρα που είναι ικανά να πλήξουν την κινητικότητα των πολιτών από μία χώρα σε άλλη για λόγους αναζήτησης και ευρέσεως εργασίας.

39. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 466-467

Τέλος, ιδιαίτερα σημαντικό επίτευγμα για την ολοκλήρωση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων αποτέλεσε η δημιουργία ενός συστήματος ενιαίας κοινωνικής ασφάλισης, το οποίο αναγνωρίζει τις ασφαλιστικές περιόδους των εργαζομένων της Ένωσης ανεξάρτητα από το κράτος – μέλος στο οποίο εργάστηκαν⁴⁰.

2.7.2 Δικαίωμα εγκατάστασης ελευθέρων επαγγελματιών και επιχειρήσεων

Ως δικαίωμα εγκατάστασης νοείται η δυνατότητα κάθε ευρωπαίου πολίτη να ασκεί την ανεξάρτητη δραστηριότητα του ως ελεύθερος επαγγελματίας ή επιχειρηματίας στην επικράτεια ενός άλλου κράτους - μέλους με τα ίδια δικαιώματα και προϋποθέσεις και χωρίς να υφίσταται καμία διάκριση σε σχέση με τους ημεδαπούς.

Σημαντικό επίτευγμα για την υλοποίηση του παραπάνω εγχειρήματος αποτελεί η αναγνώριση των πάσης φύσεως τίτλων και πτυχίων των επαγγελματιών σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Δηλαδή κάθε επαγγελματίας, ο οποίος έχει αποκτήσει τίτλο σπουδών σε κράτος – μέλος της Ένωσης μπορεί να ασκήσει το επάγγελμα του απρόσκοπτα σε οποιοδήποτε άλλο κράτος – μέλος της Ένωσης με την ίδια αναγνώριση. Σε ορισμένες περιπτώσεις βέβαια, προβλέπεται η δυνατότητα στο κράτος υποδοχής να υποβάλλει τον ενδιαφερόμενο επαγγελματία σε πρόσθετη εκπαίδευση προσαρμογής ή σε κάποιου είδους εξέταση για να ελέγξει την επάρκεια των γνώσεων του. Προκειμένου όμως να κινηθούν οι παραπάνω διαδικασίες θα πρέπει το κράτος υποδοχής να αποδείξει την ύπαρξη ουσιαστικής διαφοράς μεταξύ της εκπαίδευσης του υποψηφίου και της απαιτούμενης εκπαίδευσης.

Πέραν του δικαιώματος της εγκατάστασης των ελευθέρων επαγγελματιών προβλέπεται και η δυνατότητα εγκαταστάσεως των εταιριών των οποίων: Πρώτον, η σύσταση τους είναι σύμφωνη με τη νομοθεσία ενός κράτους – μέλους. Δεύτερον η έδρα τους βρίσκεται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τρίτον δραστηριοποιούνται κυρίως εντός της Ένωσης.

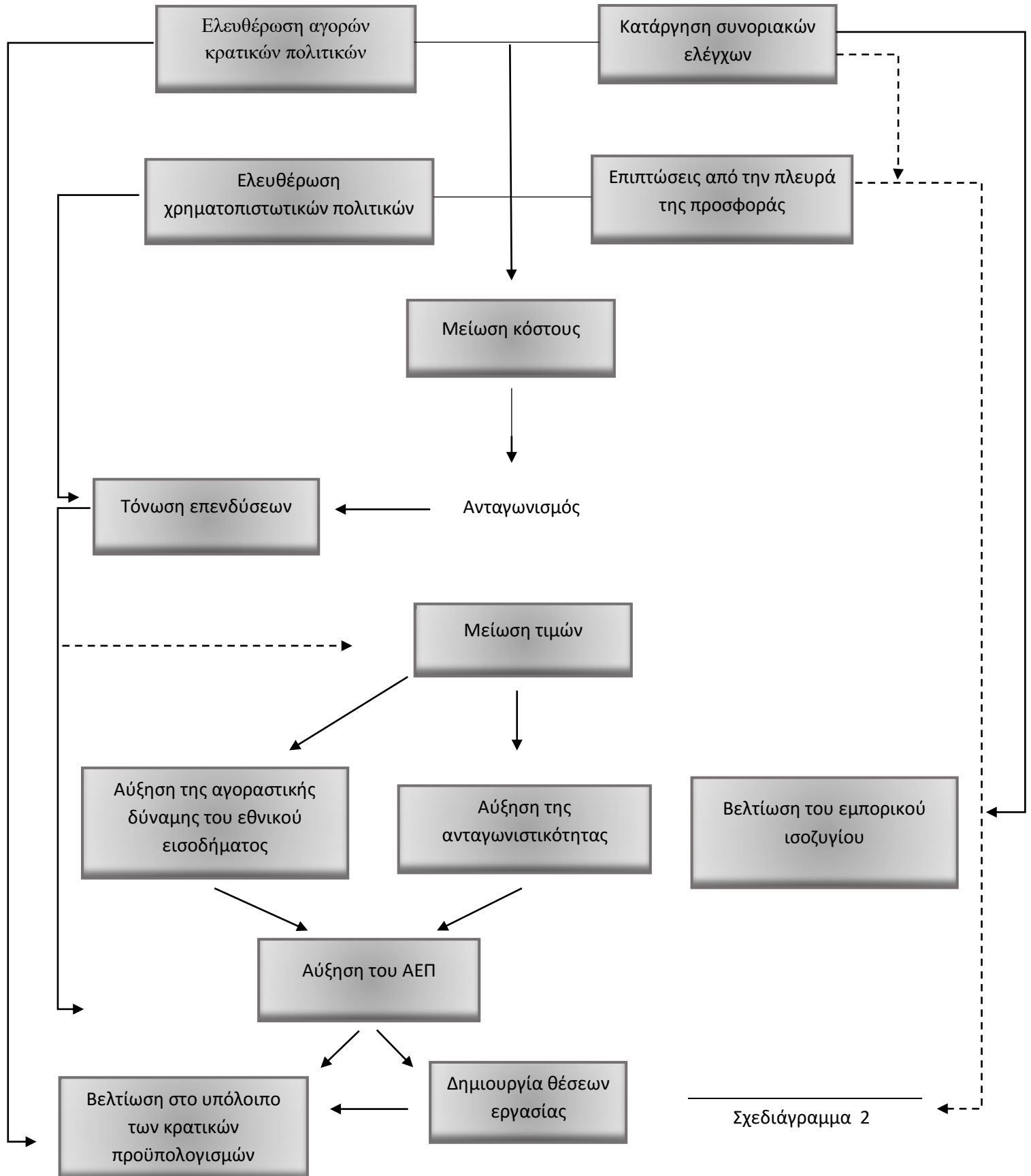
40. Πλιάκος, Α.(2012), Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σ. 395

Η εγκατάσταση μιας εταιρίας στην επικράτεια ενός άλλου κράτους – μέλους μπορεί να γίνει: 1) με την εξ αρχής ‘ίδρυση της καταστατικής της έδρας σε ένα άλλο κράτος – μέλος της Ένωσης 2) με τη μεταφορά της αρχικής της έδρας στην επικράτεια ενός άλλου κράτους – μέλους 3) με την ίδρυση ενός υποκαταστήματος ή θυγατρικής εταιρίας στην επικράτεια ενός άλλου κράτους – μέλους στο πλαίσιο της επέκτασης των δραστηριοτήτων της.

Ένα ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο το οποίο στοχεύει στη διευκόλυνση της δραστηριοποίησης των εταιριών εντός της Ένωσης είναι η προσπάθεια εναρμόνισης των κανόνων που διέπουν τη λειτουργία τους. Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, ο συντονισμός των ελεγκτικών διαδικασιών, η δημοσίευση οδηγιών που αφορούν την προστασία των εταιρικών δικαιωμάτων και τις συγχωνεύσεις αποτυπώνουν την προσπάθεια που γίνεται για την ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής αλλά και παγκόσμιας οικονομίας γενικότερα. Σε ενωσιακό επίπεδο μάλιστα, έχουν ιδρυθεί τρεις ενιαίοι τύποι εταιριών (Ευρωπαϊκός Όμιλος Οικονομικού Σκοπού, Ευρωπαϊκή Ανώνυμη Εταιρία, Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Εταιρία) προκειμένου να ξεπεραστούν τα προβλήματα που προκύπτουν από τις διαφοροποιημένες εθνικές νομοθεσίες και να διευκολυνθούν οι ευρωπαϊκοί επενδυτές.⁴¹

41. Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 475-486

Ολοκλήρωση της αγοράς



Σχεδιάγραμμα 2

Επίλογος

Η εσωτερική αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης συστάθηκε στοχεύοντας κυρίως στην οικονομική ευημερία αυτής. Τον εν λόγω στόχο επιχείρησε να υλοποιήσει μέσα από την κατάργηση όλων των εμπορικών φραγμών οι οποίοι περιόριζαν τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών-μελών. Σήμερα, τα εμπορεύματα, οι υπηρεσίες, τα κεφάλαια και οι ευρωπαίοι πολίτες κινούνται ελεύθερα εντός των συνόρων της Ένωσης. Ο στόχος της εσωτερικής αγοράς έχει σε ικανοποιητικό βαθμό επιτευχθεί. Το ενδοενοσιακό εμπόριο γνώρισε ταχύτατη ανάπτυξη και συνεχίζει να αναπτύσσεται παρά την οικονομική κρίση που ξέσπασε στην Ευρώπη τα τελευταία χρόνια. Η κατάργηση των τελωνειακών διατυπώσεων και η εναρμόνιση των τεχνικών προδιαγραφών των προϊόντων, οδήγησε στην μείωση του κόστους και στην αύξηση της παραγωγικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων μέσω του υγιούς ανταγωνισμού που εμφανίστηκε. Παράλληλα, δημιουργήθηκαν εκατοντάδες θέσεις εργασίας για τους ενωσιακούς πολίτες. Βέβαια, οι πληροίς δυνατότητες της εσωτερικής αγοράς παραμένουν αναξιοποίητες και τα θεσμικά όργανα της Ένωσης καταβάλλουν νέες προσπάθειες προκειμένου να δώσουν ώθηση σε αυτή. Στο άμεσο μέλλον, προβλέπεται η έμφαση στην κινητικότητα των επιχειρήσεων, η προώθηση του ηλεκτρονικού εμπορίου και η απλούστευση των τραπεζικών διαδικασιών προς περαιτέρω διευκόλυνση των καταναλωτών. Τέλος, επιχειρείται η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη σύγκλιση στην κοινωνική αλλά και στην φορολογική πολιτική, προκειμένου η εσωτερική αγορά να τελειοποιηθεί και να οδηγήσει στην ευημερία ολόκληρης της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Βιβλιογραφία

A) Ελληνόγλωσση

- Π.Δ Δαγτόγλου.(1998), Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο II, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα.
- Παπαγιάννης, Δ.(2011), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα.
- Πλιάκος, Α.(2012), Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.
- Π.Ν Στάγκου και Ε.Ρ Σαγκεπίδου(2000), Δίκαιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη.
- Ταγαράς, Χ.(2002), Η ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών, κεφαλαίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή.

B) Ξενόγλωσση

- Lyons, T. (2008), EC Customs Law, Oxford University Press, New York.

Γ) Άρθρα

- Γ. Αυγερινού.(2007), Ελευθερία Κυκλοφορίας Κεφαλαίων και άμεσες διασυνοριακές επενδύσεις στην ΕΕ, σε σύνδεσμος Ελλήνων Εμπορικών Λόγων, Κοινοτικό Δίκαιο.

Δ) Διαδίκτυο

- Επίσημος ιστότοπος της ΕΕ, <http://www.europarl.europa.eu>
- Επίσημος ιστότοπος του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης <http://curia.europa.eu/>
- Επίσημος ιστότοπος για το δίκαιο και τις δημοσιεύσεις της ΕΕ <http://eur-lex.europa.eu/>